

Norsk institutt for vannforskning
Gaustadalléen 21
0349 OSLO
Att. Marthe Torunn Solhaug Jenssen

Saksbehandler, innvalgstelefon
Erica Neby, 62 55 11 65

Totenvika, Åkersvika og Lågendeltaet naturreservat - dispensasjon for bruk av båt og innsamling av vannplanter

Statsforvalteren i Innlandet gir Norsk institutt for vannforskning og Norsk institutt for naturforskning dispensasjon fra verneforskriftene for Totenvika naturreservat punkt IV.1, Åkersvika naturreservat § 3 a og § 5 b og Lågendeltaet naturreservat punkt IV.1 for bruk av motorbåt og innsamling av vannplanter i løpet av uke 33 og 34 i 2021. Se vurdering og tilknyttede vilkår nedenfor.

Søknad

Vi viser til deres søknad av 22. juli 2021 og tilleggsinformasjon sendt via e-post 10. august og 16. august 2021 om dispensasjon fra verneforskriftene for Totenvika naturreservat, Åkersvika naturreservat og Lågendeltaet naturreservat for å bruke motorbåt i forbindelse med prøvetaking av vannplanter i løpet av uke 33 og 34 i 2021.

På oppdrag fra Miljødirektoratet har Norsk institutt for vannforskning (NIVA) og Norsk institutt for naturforskning (NINA) ansvaret for basisovervåkingen av store innsjøer i henhold til Vannforskriften. Prosjektet har kortnavnet ØKOSTOR og ledes av NIVA. I forbindelse med dette prosjektet skal vannvegetasjonen i Mjøsa undersøkes i 2021. Undersøkelsen av vannplanter foretas i strandsonen på rundt 20 lokaliteter fordelt rundt hele innsjøen, deriblant to lokaliteter i Totenvika naturreservat, en lokalitet i Lågendeltaet naturreservat og en lokalitet i Åkersvika naturreservat.

Undersøkelsene er planlagt gjennomført i uke 33 i 2021. Det vil bli benyttet standard metodikk for registrering av vannvegetasjon i innsjøer, dvs. båt, vannkikkert og kasterive/rive, samt undervannsvideo på 8 av lokalitetene. For enkelte arter vil det være behov for innsamling for videre artsbestemmelse i laboratoriet. NIVA vil benytte en stor båt for ved forflytning mellom lokalitetene og ved bruk av droppkamera for undervannsvideoene, og gummibåt ved selve artsregistreringen på lokalitetene. Dere ankrer ofte opp den store båten lenger ut om det ikke egner seg å gå inn. Eventuelt så drar bare en person ut i den oppblåsbare båten om det er utfordrende. Dere vil holde

lav fart i verneområdene, samt unngå å gå for langt inn om det er grunt. Dere vil dra ut med en person fra deres lokalkontor som er godt kjent i Mjøsa.

Totenvika naturreservat

Totenvika naturreservat ble opprettet den 12. oktober 1990 med formål å bevare et viktig våtmarksområde med vegetasjon, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området, særlig av hensyn til trekkende vannfugl.

Ifølge fredningsforskriften punkt. IV.1 er all vegetasjon i vann og på land fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Motorisert ferdsel til vanns er ikke forbudt i perioden dere søker om.

Ifølge deres opplysninger er det to lokaliteter som skal sjekkes i reservatet.

Åkersvika naturreservat

Åkersvika naturreservat ble opprettet 1974 og har status som Ramsarområde og dermed internasjonal verdi som våtmark. Formålet med opprettelsen av naturreservatet er å bevare et verdifullt våtmarksområde som et dynamisk og komplekst innlandsdelta med kroksjøer og meandere og med stor variasjon i naturtyper, blant annet rike utforminger av bløtbunn, sumpmark, fuktenger, flomskogsmark og fastmarksskogsmark. Området har særlig stor betydning for biologisk mangfold i form av raste- og hekkeområder for våtmarksfugl og som leve- og voksested for sjeldne og truede plante- og dyrearter. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i en god tilstand og eventuelt videreutvikle dem.

Ifølge verneforskriften for Åkersvika naturreservat § 3 a er vegetasjonen i vann og på land, herunder døde busker og trær, vernet mot skade og ødeleggelse. Forskriften § 5 sier at all ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner. Videre sier forskriften § 5 b at motorferdsel til vanns er forbudt hele året innenfor jernbanebrua (Dovrebanen).

Ifølge deres opplysninger er det én lokalitet som skal sjekkes i reservatet.

Lågendeltaet naturreservat

Lågendeltaet naturreservat ble opprettet den 12. oktober 1990 med formål å bevare et viktig og spesielt våtmarksområde i sin naturlige tilstand med vegetasjon og dyreliv, og å verne om et spesielt rikt og interessant fugleliv, særlig av hensyn til trekkende, hekkende og overvintrende vannfugl.

Ifølge fredningsforskriften punkt IV.1 er all vegetasjon i vann og på land fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse, og nye plantearter må ikke innføres. Fredningsforskriften punkt IV. 4 sier at det er forbud mot motorisert ferdsel til vanns og til lands nord for Vingnesbrua, men ifølge punkt V. 6 er det likevel ikke til hinder for bruk av motorbåt nord for Vingnesbrua i tida f.o.m. 15. mai t.o.m. 30. november når farten er under 5 knop og det blir vist spesiell aktsomhet overfor fuglelivet.

Ifølge deres opplysninger er det én lokalitet som skal sjekkes i reservatet.

Hjemmelsgrunnlag

Det finnes ikke spesifiserte unntaks- eller dispensasjonshjemler i verneforskriftene som det omsøkte tiltaket kan vurderes etter, og søknaden må derfor vurderes etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i § 8, jf. naturmangfoldloven § 48. Denne hjemmelen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Bestemmelsen åpner for at det kan gis dispensasjon dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. I tillegg må søknaden

vurderes etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12, jf. naturmangfoldloven § 7 om prinsipper ved offentlig beslutningstaking, og vise hvordan disse er vektlagt.

Statsforvalterens vurdering

Kunnskapen om verneverdiene i naturreservatene er relativt god. Det er skrevet flere rapporter om ulike naturfaglige verdier i de tre verneområdene, og det finnes også flere nylige registreringer av arter og naturtyper i både Naturbase og Artskart. De tre reservatene er først og fremst viktige områder for våtmarksfugl, og det er særlig i trekkperiodene som reservatene bør skjermes fra forstyrrende aktiviteter. Høsttrekket har allerede startet for enkelte arter, og derfor må det vises aktsomhet i verneområdene og ikke forstyrre rastende fugl nevneverdig. Vi mener at kunnskapsgrunnlaget er godt nok for å kunne vurdere denne søknaden, jf. naturmangfoldloven § 8 og naturmangfoldloven § 9 om føre-var-prinsippet vil derfor ikke bli tillagt stor vekt. Det er viktig med oppdatert kunnskap om arter og naturtyper i verneområder, og vi er positive til at det ønskes å innhentes mer informasjon om vannplanter i Mjøsa i forbindelse med ØKOSTOR-prosjektet.

På prøvelokalitetene i verneområdene og i den tidsperioden dere søker om, er bruk av motorbåt kun forbudt i Åkersvika naturreservat, siden dere skal kjøre på innsida av Dovrebrua. I Lågendeltaet kan dere kjøre med motorbåt inn til prøvelokaliteten, men det kan ikke kjøres fortere enn 5 knop og det må vises hensyn til fuglelivet under kjøringen. De tre reservatene er alle utsatt for forstyrrelser av diverse menneskelige aktiviteter, siden de ligger så nært opp til bebyggelse og i Mjøsa som er en attraktiv innsjø å bruke til diverse vannaktiviteter. Dersom det kjøres så sakte som mulig også i Åkersvika naturreservat, og at det tas hensyn til fuglelivet i løpet av kjøringa i alle tre verneområder, tror vi ikke at deres omsøkte aktivitet vil kunne påvirke verneverdiene i reservatene nevneverdig og heller ikke bidra til at den samlede belastningen på reservatene blir for stor, jf. naturmangfoldloven § 10. Vannplanter dere ikke klarer å artsbestemme i felt kan samles inn i små mengder.

Naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver er ikke relevant i denne saken.

Metoden for prøvetakingen mener vi er miljøforsvarlig, siden den er begrenset i areal og tid. Tidspunktet er uheldig med tanke på rastende trekkfugl, men siden dette er av stor betydning for prøveresultatene i tillegg til at tiltaket er så pass begrenset i tid og areal, vil vi akseptere dette, jf. naturmangfoldloven § 12. Det er også viktig å rengjøre alt utstyr dersom det har vært i en annen innsjø før Mjøsa, for å unngå å spre fremmede organismer til Mjøsa.

Vi anser ikke at tiltaket er i strid med verneformålene og kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Dermed er vilkårene for å kunne gi en dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 første alternativ oppfylt.

Presedensvirkningen av en tillatelse til motorbåtbruk og prøvetaking vurderer vi å være høy, men uproblematisk dersom prøvetakingsmetodikken ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig og være i strid med verneformålet. Det er også avgjørende at aktiviteten har et formål om å samle inn naturfaglig informasjon om reservatene, slik at vi kan få mer kunnskap om naturverdiene.

Vedtak

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48, første alternativ, gir Statsforvalteren i Innlandet Norsk institutt for og Norsk institutt for naturforskning dispensasjon fra verneforskriftene for Totenvika naturreservat punkt IV.1, Åkersvika naturreservat § 3 a og § 5 b og Lågendeltaet naturreservat punkt IV.1 for bruk av motorbåt og innsamling av vannplanter i løpet av uke 33 og 34 i 2021. Følgende vilkår er knyttet til tillatelsen:

- Tillatelsen gjelder for Norsk institutt for vannforskning og Norsk institutt for naturforskning med eventuell underentreprenør for bruk av motorbåt og innsamling av vannplanter i uke 33 og 34 i 2021.
- Plantemateriale som må fjernes fra reservatene for sikker artsbestemmelse skal begrenses mest mulig.
- Det skal vises stort hensyn til fuglelivet og annet dyreliv når tiltaket utføres.
- Ved bruk av motorbåt skal det kjøres så sakte som mulig, og maksimalt 5 knop i Åkersvika og Lågendeltaet naturreservater. Bruket av motorbåt skal begrenses til det strengt nødvendige.
- Alt utstyr som har vært i bruk i andre vann må rengjøres før de tas i bruk i Mjøsa, dette gjelder også båt og båtmotor.
- Denne tillatelsen må medbringes i felt under innsamlingen.

Dette vedtaket er fattet med hjemmel i naturmangfoldloven § 48. Vi gjør oppmerksom på at denne dispensasjonen kun gjelder i forhold til verneforskriftene for Totenvika, Åkersvika og Lågendeltaet naturreservater. Dere må selv innhente tillatelse etter annet lovverk i tillegg til eventuell grunneiertyllatelse.

Klageadgang

Dette vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for å klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. Klagen stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Statsforvalteren i Innlandet.

Med hilsen

Vebjørn Knarrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Erica Neby
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Stange kommune	Postboks 214	2336	STANGE
Østre Toten kommune	Postboks 24	2851	LENA
Lillehammer kommune	Postboks 986	2626	LILLEHAMMER
Statens naturoppsyn			
Hamar kommune	Postboks 4063	2306	HAMAR